

STATUTELE

Fondului preotiescu pentru ajutorarea preotiloru romani gr. orientali, a veduveloru si orfaniloru loru, din dieces'a Aradului.

PARTEA I.

Originea fondului.

Vediendu Preasantitulu parinte Episcopu Ioanu Metianu, că dotatiunea de astadi a preotimei nóstre gr. orientale romane, preste totu este nu numai slaba si necorespundietória timpului, dar si fórte precaria, pentrucă poporul nostru carele sustiene pre preotii sei, fiindu insarcinatu cu multe alte greutati, abia mai póte impliní datorintiele sale si facia de preotii sei: a susceptu ide'i a infintiarei unui fondu din carele cu timpul sè se ajutore toti preotii romani gr. orientali din dieces'a Aradului, ér acuma deocamdata cei mai pucinu dotati, cei deficienti, apoi veduvele si orfanii preotiloru.

Pentru popularisarea ideiei acestei'a s'a convocatu antaiu toti protopresbiterii tractuali la o conferintia prealabila, ér dupa aceea pe $\frac{2}{14}$. Aprilie 1877. s'a convocatu una a dou'a conferintia, la care pre langa protopresbiteri au participatu si câte doi preoti din fiecare protopresbiteratu, ca delegati si alesi ai preotimei tractuali.

Aflandu aceste conferintie ide'i a acést'a de salutaria, au primitu-o cu mare insufletire de a sa, si indata au alesu o comisiune de 6 insi din sinulu seu care sub conducerea parintelui Episcopu se elaboreze unu proiectu de statute in meritulu acést'a. Statutele elaborate de acésta comisiune pertractandu-se in adunarea generala a preotimei eparchiale tienuta astadi la datulu de mai josu, s'au primitu, precum urméza.

§. 1.

Numirea, proprietatea si scopulu fondului.

Fondulu acést'a va purtá numele: „*Fondulu preotimei romane gr. orientale din dieces'a Aradului.*“

§. 2.

Fondulu preotimei romane gr. orientale din dieces'a Aradului, este proprietatea comuna a preotimei romane gr. orientale din intréga dieces'a Aradului de astadi, la care apartienu si partile ednessate din Banatulu Temisianu cu celea patru protopresbiterate Timisior'a, Lipov'a Hasiasiulu si Banatu-Comlosiulu; apoi si partile supuse jurisdicțiunei Consistoriului nostru gr. orientalu din Oradea-mare.

§. 3.

Scopulu fondului acestuia este esclusivu numai ajutorirea preotiloru romani gr. orientali din dieces'a de astadi a Aradului cu partile ei aratate in §. 2. apoi ajutorirea veduveloru si orfaniloru preotiloru.

PARTEA II.

Venitele si isvórele fondului.

§. 4.

Fondulu acést'a se va intemeiá si sustiené:

a) din contribuirile anuale ale tuturor preotiloru romani gr. orientali din eparchi'a intréga, dupa beneficiile loru preotiesci;

b) din tacsele asia numite consistoriale, ce pan' acuma le solveau preotii la hirotonirea loru si clericii la depunerea esameneloru de calificatiune in fondulu generalu diecesanu, dar care prin conclusulu sinodalu din $\frac{8}{12}$. Aprilie 1877. Nr. prot. 147. s'au resolutu pe sém'a acéstui fondu;

c) din arendile sesiuniloru parochieloru reduse, si reducende pe viitoriu;

d) din contribuiuri benevole;

e) din averea ce ar cadea in favorea diecesei dupa mórtea episcopului;

f) din pedepsele ce ar cadea pre unii preoti pentru abaterile ce ar comite;

g) din acea parte a cuotei ce compete diecesei Aradului din fondulu clericalu, comunu cu dieces'a Caransebesiului, care parte nu s'ar intrebuintiá la sustinerea institutului teologicu din Aradu, in fine

h) dela clericii, cari casatorindu-se, ar luá de socie pre fii'a vreunui mirénu, se va incassá sum'a de 200 fl. adeca doue sute floreni val. austr. odata pentru totudeun'a, din motivu: că si sociele, respective preotesele loru au dreptu la subventiunea si pensiunea din acestu fondu, fara ca parintii acelor'a se fie contribuitu ceva la elu.

Clericii, cari se casatorescu cu fiece de preoti, sunt liberi de tacs'a acést'a, pentrucă parintii acelor'u fiece, ca preoti concurgu in totu anululu cu contribuirile loru, la sustinerea si inmultirea acéstui fondu.

§. 5.

Contribuirile preotimei.

Fiecarele preotu, fie parochu, administratoru parochialu, capelanu ori diaconu, intre cari se intielegu si protopresbiterii, professorii de teologie si asessorii preotiesci ordinari si salarisati ai consistoriului, — este deobligatu a concurge cu o contribuire anuala, la intemeierea si promovarea acestui fondu pe totu timpulu câtu va fi in oficiu si beneficiu preotiescu.

§. 6.

Contribuirile, cu care fiecarele preotu este datoriu a spriginí fondulu, se mesura dupa venitul si beneficiulu ce-lu are preotulu din parochi'a sa séu din altu oficiu preotiescu alu seu, si anume:

- a) preotii dela parochiile de frunte vor contribuí câte 8 fl. pe anu
- b) cei dela parochiile de midilocu câte 6 fl. pe anu, ér
- c) cei dela parochiile mai slabe câte 4 fl. pe anu, la fondulu preotiescu.

Protopresbiterii, professorii de teologie séu pedagogie, daca si cesti din urma ar fi preoti, apoi asessorii preotiesci ordinari si salarisati vor contribuí câte 1 % din venitele respective din remuneratiunile loru anuale. Dela contribuirile aceste nu póte fi scutitu nici unu preotu.

Afara de acestea fiecarele preotu este indetoratu moralicesce, dupa putinti'a sa, a mai colectá in totu anulu câte ceva din parochi'a sa la fondu, si dupa impregiurari a testá si la mórtea sa ceva la fondulu acest'a spre ajutorirea confratiloru sei.

§. 7.

Classificarea parochieloru aratate in §-ulu precedentu, fiindu ceruta si de sinodulu eparhialu pentru alte scopuri, o va face Consistoriele, si asia, precum o va face Consistoriele pentru alte scopuri, se va luá de basa si la mesurarea contribuiriloru la fondulu preotiescu.

§. 8.

Contribuirile anuale se voru respunde in câte dóue rate anuale, anume: la 23. Aprilie si 26. Octobre fiecarui anu. Celu ce n'ar putea respunde rat'a prima dela 23. Aprilie se va lasá se o respunda si deodata cu rat'a a dou'a dela 26 Octobre. Dela acei preoti, cari n'ar respunde la timpu competintiele loru espuse in §-lu 7 se vor detrage acelea din beneficiile loru preotiesci.

§. 9.

Incassarile la fondu se facu prin protopresbiterii si administratorii protopresbiterali concerninti, séu si prin alte organe ale Consistorieloru eparhiale.

PARTEA III.**Administrarea fondului.**

§. 10.

Pentru administrarea fondului acestui'a se constituie o adunare generala, unu comitetu administrativu, si o epitropia, tóte sub conducerea si control'a episcopului concerninte.

§. 11.

Adunarea generala se compune din toti protopresbiterii tractuali, si din câte unu preotu din fiecare protopopiatu, pe care ílu va alege conferinti'a preotimei tractuale pe unu periodu de 3 ani.

La adunarea generala potu partecipá si alti preoti din diecesa, dar numai cu votu consultativu.

§. 12.

Comitetulu se compune din 6 membri alesi prin adunarea generala, pe unu periodu de 3 ani, fora vre-o remuneratiune.

§. 13.

Epitropi'a se compune din 2 membri, dintre cari unulu va fi cassariu si celalaltu controloru, alesi éراس pe 3 ani prin adunarea generala, fara vre-o remuneratiune.

§. 14.

Adunarea generala si agendele ei.

Adunarea generala va tiené in fiecare anu câte un'a siedintia ordinaria, totdeun'a sambata dupa Pasci, in septeman'a cea luminata. Se potu tiené si adunari estraordinarie de câte ori va aflá de lipsa presiedintele séu comitetulu, séu si alti 10 membri ai adunarei generale, si vor cere in scrisu convocarea unei adunari estraordinarie.

§. 15.

Presiedintele adunarei generale este Episcopulu concerninte, ér in casu de impedecare locotiitoriulu lui, si in lips'a acestui'a, protopresbiterulu celu mai betranu in oficiu.

§. 16.

Adunarea generala se convóca prin presiedintele, totdeun'a cu 10 dile mai nainte, la resiedinti'a episcopésca.

§. 17.

In adunarile generale au votu numai cei presinti, ér plenipotentiarile nu au locu.

§. 18.

Agendele adunarei generale sunt:

a) alegerea comitetului si a epitropiei fondului, espuse in §§-ii 12 si 13.

b) a esaminá reportulu comitetului si socotile anuali ale fondului,

c) a revedé si aprobá preliminaríulu pentru anulu urmatoriu,

d) a dá comitetului si epitropiei instructiuni pentru buna administrarea fondului,

e) a decide a supra propuneriloru de resurse nóue ce s'ar face pentru inmultirea fondului.

§. 19.

Conclusele adunarei generale se aducu prin maioritarea absoluta de voturi a membriloru presenti, cari trebuie sè fie peste diumetate de facia. Alegerile membriloru comitetului si epitropiei se facu totdeuna prin votu secretu.

Candu voturile ar fi egali, atunci decide votulu presiedintelui.

§. 20.

Adunarea generala p $\acute{o}$ te propune modificarea acestoru statute. Propunerea ac $\acute{e}$ st'a numai atunci se va p $\acute{o}$ te petract $\acute{a}$, candu la o atare adunare generala vor fi presenti celu pucinu $\frac{3}{4}$ dintre membri, si daca dintre cei presinti celu pucinu $\frac{2}{3}$ vor prim $\acute{i}$ propunerea de modificarea statuteloru.

In casulu acest'a pana la efectuarea modificarilor ce s'ar intention $\acute{a}$, au val $\acute{o}$ re statutele acestea.

§. 21.

Afacerile presidiului sunt:

a) a deschide, a amen $\acute{a}$ si a inchide siedintiele, a denum $\acute{i}$ pe notarii adunarei generale, a conduce desbaterile, a ordin $\acute{a}$ votarea, a numer $\acute{a}$ voturile si a enunc $\acute{i}$ rezultatulu, a subscrie protoco $\acute{l}$ ele siedintieloru si espeditiunile necesarie.

§. 22.

Comitetulu fondului tiene de 4-ori pe anu siedintie ordinarie sub presidiulu episcopului concerninte si esecuta conclusele adunarei generale, terminulu tienerei siedintieloru lu-defige insusi comitetulu. Presiedintele p $\acute{o}$ te convoc $\acute{a}$ comitetulu si mai adeseori la siedintie, daca afla de necesariu.

Comitetulu se p $\acute{o}$ te convoc $\acute{a}$ si la cererea scrisuala a loru 2 membri din sinulu seu.

Comitetulu este capace a aduce concluse, candu vor fi de facia celu pucinu 4 membri afara de presiedintele. Conclusele se aducu cu majoritate de voturi, $\acute{e}$ r' candu voturile sunt egali decide votulu presiedintelui.

§. 23.

Afacerile comitetului sunt:

a) a supuraveghi $\acute{a}$ ingrigirea si manipularea averei fondului, a impeded $\acute{a}$ ori ce lucrare a epitropiei, care i s'ar par $\acute{e}$ in defav $\acute{o}$ rea fondului, a suspiude pe manipulantii fondului, candu ar observ $\acute{a}$ vre-o intentiune rea si pericul $\acute{o}$ sa.

b) a ingrig $\acute{i}$ ca resursele fondului, espuse in §. 4, 5 si 6 s $\acute{e}$ incurga regulatu la timpulu seu;

c) a ingrig $\acute{i}$ ca banii disponibili ai fondului fara amenare s $\acute{e}$ se eloce c $\acute{a}$ tu mai bine si mai securu spre fructificare;

d) a control $\acute{a}$ si a reved $\acute{e}$ socotile fondului purtate prin epitropia, a ingrig $\acute{i}$ pentru delaturarea scaderiloru ce s'ar afl $\acute{a}$ cumva in acelea, si pe langa reportu despre activitatea sa si a epitropiei a le inaint $\acute{a}$ adunarei generale spre supra-revisiune;

e) a face preliminarulu anualu alu veniteloru si alu speseloru, si a-lu supune adunarei generale spre pertractare;

f) a impart $\acute{i}$ ajut $\acute{o}$ rele dupa bugetulu votatu de adunarea generala, la cei competinti, dupa cea mai buna sciintia si consciintia, si dupa ascultarea protopopulu concerninte;

g) in fine, comitetulu ca administratorulu fondului va face t $\acute{o}$ te cele posibile pentru buna administrarea fondului, sub propri'a sa respundere.

§. 24.

Epitropi'a fondului si afacerile ei.

Conformu §-lui 13 se institue o epitropia din doi membri alesi de adunarea generala, cari sub conducerea si priveghiarea episcopului concerninte vor manipul $\acute{a}$ banii fondului, dupa indrumarile dela comitetu si adunarea generala, cu cea mai buna sciintia si consciintia, deocamdata fara remuneratiune.

§. 25.

Pentru pastrarea baniloru si a carthiloru de val $\acute{o}$ re, Epitropi'a va cumper $\acute{a}$ o cassa de feru cu 3 chiei (Wertheim) dintre care un'a va fi la cassariulu, un'a la controloru, si alt'a la episcopulu concerninte.

§. 26.

Cassariulu, carele trebue s $\acute{e}$ aiba si garantia, incass $\acute{e}$ za banii fondului dupa t $\acute{o}$ te resursele lui si ii cuit $\acute{e}$ za, avendu a port $\acute{a}$ protoco $\acute{l}$ ele s $\acute{e}$ u cartile de lipsa pentru o contabilitate regulata, ii induce in acelea, si despre t $\acute{o}$ te duce soc $\acute{o}$ ta regulata, refer $\acute{e}$ za despre t $\acute{o}$ te presiedintelui, si la fiecare siedintia si comitetulu foundationalu, pregatesce socotile anuale, si le substerne comitetulu, ed $\acute{a}$ celoru competinti ajut $\acute{o}$ rele anuale, dupa indrumarile comitetulu, t $\acute{o}$ te acestea sub responsabilitate cu on $\acute{o}$ rea si averea sa.

§. 27.

Controlorulu tiene o chieia dela cass'a de feru, si contrasemn $\acute{e}$ za t $\acute{o}$ te documintele ce se referescu la incassarea si estradarea de bani, t $\acute{o}$ te acestea sub respunderea sa.

PARTEA IV.**Despre elocarea baniloru.**

§. 28.

T $\acute{o}$ te sumele, ce vor incurge din venitele fondului aretate la §-ii 4, 5 si 6, in anulu curinte 1877. vor form $\acute{a}$ venitululu fondului, din carele $\frac{1}{3}$ parte se va distribui ca ajutoriu intre preotii cei lipsiti, intre veduvele si orfanii loru; $\acute{e}$ r' $\frac{2}{3}$ parti se vor capitalis $\acute{a}$, prefacendu-se in capitalu alu fondului.

§. 29.

Pentru a se ajunge c $\acute{a}$ tu mai bine si mai curendu scopulu doritu, capitalele fondului acestui'a se vor eloc $\acute{a}$ ca imprumuturi pe realitati la poporeniu nostri, si cu preferintia la preotii nostri, cari vor av $\acute{e}$ t $\acute{r}$ ebuintia de ele.

§. 30.

Imprumuturile se vor d $\acute{a}$ numai pe hypoteca intreita, $\acute{e}$ ra de hypoteca se primescu numai pamenturile estravilane, nu si cele intravilane, precum nici casele dela sate si orasie mai mici, afara numai de casele dela orasiele acelea, unde este introdusa contributiunea dupa arendi s $\acute{e}$ u chirii. Pretiulu pamenturiloru se computa dupa chiei'a contributiunei directe, care luandu-se de 100 de ori are pretiulu pamentului.

§. 31.

La acordarea imprumuturiloru se cere celu pucinu hypoteca intreita, intabulata primo loco, si documentulu de imprumutu facutu prin notariulu publicu, adeca: actu publicu notarialu.

§. 32.

Preotiloru ca membri contribuitori si ajutatori ai fondului li se p $\acute{o}$ te imprumut $\acute{a}$ pana la c $\acute{a}$ te 200 fl. si fara hypoteca, daca pe langa subscrierea loru, vor mai d $\acute{a}$ doi garanti $\acute{e}$ ra si preoti.

§. 33.

Acordarea imprumuturiloru dupa directivele de susu este afacerea comitetulu fondului.

PARTEA V.

Despre cuot'a si impartirea ajuto-riilor.

§. 34.

Din venitele anuale ale fondului, între care se computa și interesele capitalurilor elocuate, numai $\frac{1}{3}$ parte se va împărți ca ajuto-rie între preoți, cum s'a arătat și la §-lu 28; éra celelalte $\frac{2}{3}$ se vor capitalisá dupa totu anulu.

Candu capitalulu fondului va ajunge sum'a de un'a sute mii floreni valuta austr., atunci se vor împărți $\frac{1}{2}$ din venitul anualu ca ajuto-rie între preoți, veduve și orfanii lor; cecalalta $\frac{1}{2}$ adaugendu-se la capitalu; ér candu capitalulu ar ajunge sum'a de dóue sute mii floreni val. austr., atunci se vor împărți $\frac{2}{3}$ între preoți, veduvele și orfanii lor, numai a trei'a parte capitalisandu-se.

§. 35.

Sum'a ajutoriului anualu se va defige totdeun'a prin comitetulu fondului, dupa marimea venitelor lui, in totu casulu ea sè nu fie mai mica de câte 50 fl. pe anu, — pentru unu preot, veduv'a séu famili'a lui.

§. 36.

Candu fondulu va ajunge la trei sute mii floreni și mai multu, atunci ajuto-riile preoților mai slabu dotati se vor marí, și in câtu vor ajunge venitele lui, se vor dotá și alti preoți dela parochii mai bune, pana candu asia treptatu va ajunga sè se doteze din elu toti preoții din dieces'a Aradului.

§. 37.

Dispositiuni generale.

Fiinducà in Metropoli'a nóstra se simte fórte necesitatea inființiarei mai multor episcopii romane gr. orientale,

dintre care se spera un'a și in partile banatice, ce apartienu de presinte la dieces'a de astadi a Aradului; asia dar, pentru-ca la inființierea acelei episcopii, din fondulu acest'a sè se póta estradá fratiloru nostri din Banatu partea ce dupa dreptate se cuvine lor, se stabileste: ca totu venitul ce ar incurge in acestu fondu din partile banatice, cum și tóte ajuto-riile ce s'ar dá preoților, veduvelor și orfanilor din acele parti, sè se tiena in evidinția separata, pentru ca la eventual'a despatire sè se póta dá acelor parti totu ce ar mai avé in acestu fondu din contribuiri și venitele lor. Sum'a ce ar cadé pe partea celor 4 protopopiate din partile banatice, care de presinte apartienu la dieces'a Aradului, dupa estradarea ei acelor parti, nu se va poté întrebuințá spre altu scopu, decâtu érași numai pentru ajuto-rierea preoților, veduvelor și orfanilor lor.

§. 38.

Comitetulu și epitropi'a fondului póta gratuitu afacerile lor, dar candu se va simțí trebuinț'a de unu contabilu, acest'a se va remunerá dupa cum va aflá cu cale adunarea generala.

§. 39.

Socotile anuale se vor supune Consistoriului, și a nume senatului bisericescu, și prin acest'a sinodului eparchialu, ca organu de controla, spre censurare, apoi se vor publicá in tóte conferințele preotimei tienende la scaunele protopopesci.

§. 40.

Tóte dispușetiunile acestea intra in viétia indata dupa intarirea lor prin Consistoriulu diecesanu din Aradu.

Aradu, in $\frac{9}{21}$ Iuniu, 1877.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Vasilii Belesiu, m. p.
ases. refer. biser. ca notariu ad hoc.

Nr. 1410. B.

Statutele acestea se apróba și din partea acestui Consistoriu.

Aradu, din siedinti'a consistoriala, tienuta la 16 Iuniu 1877.

(L. S.)

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Ignatiu Papp, m. p.
secretariu consistorialu.